

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 24

Lýsingarprísir fyri m.m.: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 14. juni 1947

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2.00 + porto um fjórðingsárið

21 arg.

Landshúsarhaldið.

Tað eru nógv, ið ógvast við —
nógv ið av og á eisini seta
strangar atfinningar fram — sum
útreiðslurnar til hitt almenna,
hitt felags húsarhaldið, eru
vaxnar.

Tey meta saman okkara tíð
og eina farna tíð, tá ið menn
ongan lögtingsskatt goldu, bara
ein litlan kommunuskatt, ein
kommunuskatt, sum, tá ið hann
kom til 4 ella 5 krónur, var
hildin at vera stórur. Nú aftur
at móti kann ein vanligur inn-
løgumaður lata i kommunu-
skatti og lögtingsskatti fleiri
hundrað krónur — ja, kanska
upp um túsund krónur — ein
peningamongd, sum eingin maður
fyrr kundi rokna sær at hava
i vinnu eitt heilt ár.

Jú, tað má sigast at munurin
er ófóra stórur. Og eingin kann
illa mann fyri tað, at hann
snarar og vendir hesi seðla-
rúgvu, sum hitt felags húsar-
haldið tekur frá honum, knarrar
og spyr, um hetta ikki eru ó-
hentir pengar at tveita soleiðis
burtur.

Slik hugsan nertur flestu
menn i hesum tíðum. Men fer
hann at sissa seg og kaldliga at
kanna spurningin, so má hann
fara og ásanna, at til hetta stig,
til hesa menning, mátti einaferð
hitt føroyska samfelagið koma
— eins og onnur samfeløg eru
komin tað.

Ti, skal eitt samfelag verða
skipað sum eitt modernað sam-
felag, so fær tað byrur, ið íbúgv-
ararnir eru noyddir at átaka
sær.

Okkara føroyska samfelag var
eitt, sum menn kunna kalla
sera primitivt og einfalt sam-
felag. Tað er so mangan sagt,
at her lá alt á lánið. Okkum
tórvaði so nógv: Vegir, lend-
ingar, samferðslu, upplýsing, og
hvørt av sínum, sum vælrokt
lond nú kanna sær.

Eisini var peningavirðið i
teirri tíð, ið farin er, mikið
ódrvisi enn okkara tíð hefur.
Okkara slekt er gingin gjøgnum
tveir stórbardagar. Teir hava
skakað og skotið undan verð-
aldarsamfelagnum allar væl-
festar stuðlar. Roynnt hefur
verð at festa teir aftur; men áðr-
enn tað hefur eydnast, hefur

ódnin verið á okkum, og teir
eru undan aftur ryktir.

Forutan at okkara samfelags-
viðurskipti, samfelagshentleikir,
sum teir siga, sum nevnt er,
vóru ógvuliga primitiv og fá-
takslig, so var okkara admini-
stratióin eisini tronglig og sparin.
Politikkurin var tann, at vit
vóru eitt fátaekt fólk við fáum
og ongum vakstrarlikindum, og
vit máttu ansa okkum, at ikki
tær almennu útreiðslurnar tóku
okkum av fótum. Vit kundu
fara á húsagang, áðrenn nakar
vardi.

Okkara Løgting var ein amts-
kommuna við amtskommunal-
um pliktum, og ansað mátti
verða eftir, at tær ikki gjørdust
ovtungar. Ein statstanki, ein
hugsan at átaka sær skyldur og
harav meiri ábyrgd og ræði var
litið komið i ljósmála.

Men tað var tað ið breytst
undir kavi. Tað var tað, ið
stóðst um fœðing, og tað var tað,
ið striðið til henda dag hefur
staðið um: At vit eru eitt litið
serstakt samfelag. Vitugu so
sum limir i hesum samfelag taka
okkum um reiggj at uppbyggja
hetta samfelag, so tað fer at
fylgjast við teirri menning, ið
onnur samfeløg standa i. Men
at uppbyggja og menna eitt
samfelag, serliga tá ið tað hefur
verið órokt og hefur staðið til
afturs á einhvønn hátt, kostar,
tað kostar tað, at allir sam-
felagsborgarar standa saman
og hvør i sínum yrki og eftir fœri-
muni lata sin part til tað felags
húsarhaldið.

Vit eru nógv framfarnir hes-
um viðvikjandi. Og eingin maður
við samfelagshugi skal harm-
ast um tað. Okkara húsarhald
er vaksið. Útreiðslurnar eru
óktar. Men vit hava fingið meiri
um hendi enn fyrr. Vit hava
fingið vald á hesum og hasum.
Vit hava fingið rættin til inn-
tøkur, og inntøkur er tað, ið
alt, sum skal virka nakað, má
hava. Uttan inntøkur, pening,
kann einki uppbyggjast. Uttan
pening kann einki setast i verk,
ein sum ikki hefur tað, er
bundin bæði um hendur og
fötur.

Lat okkum siga, at okkara
umsiting, okkara administratióin,
kann gerast einfaldari, sparast
kann bæði um hetta og hatta.

Hon kann meiri miðsetast,
centraliserast, vit fáa hövuðs-
stóð, har øll okkara umsiting
hefur høli. Men lat okkum tó
ikki i royndunum at gera ein-
falt og sparið ganga tann vegin,
at vit gera verkið ódugiligt og
seinført.

Landshúsarhaldið eigur at
ansa sær fyri oyðslusemi, men
heldur ikki gerast so pirrið og
neyðarsligt, at tað ikki er fœrt
at røkja tær uppgávur, ti verður
litið til. Tað stendur eingin seg
við.

Bókmentir.

ÚR BÚGVANUM

Landnám — Tórshavn 1947.

»Búgvine« var bladið, sum
Føroyingarnir i Keypmanna-
havn góvu úr bardagaárinu, tá
ið teir vóru stongdir burtur frá
heimlandinum.

Bladið kom til Føroyar, men
ikki mundu tað vera nógv, ið
so heppin vóru, at tey fingtu tað.
Okkurt blad hevði brot úr ti,
men tað vóru serliga brot, ið
hóskaði bladnum, og sum tað
helt seg kunna nýta.

Seinri, tá ið bardagurin var
lokin, eydnaðist at siggja bladið
og hóast ein ikki altíð kundi
vera samdur við tað, ið fram-
flutt var serliga um tey heim-
ligu viðurskiptini bardagatíðina,
so var tað sera áhugavert at
lesa tað, ið okkara landsmenn
i útlegdini hövdu at siga bæði
viðvikjandi ta tíð ein stóð i og
ta tíð og arbeiði, ið framman-
fyri lá.

Bladið var væl og livandi
skrivað. Málið var sterkt og valt
føroyskt — onkur kanska helt
tað tó vera nógv so fornt.

Henda litla bókin, sum her
nevnd, inniheldur valdar greinir
úr »Búgvani«, og ein kann
siga, at tær eru væl valdar.

Her er eingin politikkur tikin
við, einki av tungum og mœð-
isligum evnum um ymiska frœði,
samfelagsfrœði, vinnuliga frœði
o.s.v., alt slikt sum skal sjálv-
andi til, og sum vit i okkara
dögum eru so tyngd av.

Greinirnar eru hugflog, bók-
mentaligar, um menn, yrkingar,
um list, saman um tikið: ein
fjølbroytt mynd av tí bókmenta-
liga og listarliga, sum »Búgvine«
bar til sínar lesarar.

Her ber ikki til at taka nakað
fram. Ein skal bara mæla øllum
til at lesa henda bóklingin, ti
tað er hugnaligt at fáa slikt i
hendi i hesari á mangan hátt
so gráari og dimmari tíð.

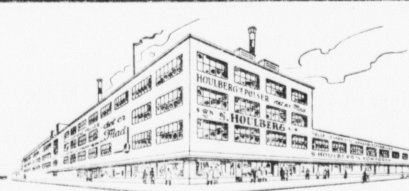
Tað er bert eitt, ið skoytt
skal verða uppi. Her hava vit
eina livandi mynd av lands-
monnum burturstaddir, stongdir
frá heimlandinum, men hvar
fœru teir, hvi tagnaðu teir, tá ið
leyst verður aftur? »Búgvine«
hvarv, og hesar rœddirnar hvurvu
eisini. Er tað bert longslun, ið
elvir teimum at taka til orða?
tráanin til heimlandið. Fara teir
undir heilt, tá ið heim er komið,
ella er reidrið nú vordrið so flótt,
at mál og sangur dovnad burtur,
ti kropið verður djúpt niður i
tað?

Heimnakan.

Lastvognskoeyring

Anton Arge (y) Húsabrúgv

Tlf. 443

Vit levera
KJØT-PYLSUR-FLESK
OG KONSERVES
i allar bestu kvalitetum.

Umboð:
Otto Jacobsen
Vestmanna

Fedeverar - Pølser - Leverpostej og Konserverfabriker
KØDBYEN
Statskontrol 352
KØBENHAVN

S. HOULBERG A/s